

Lluís Llach: «El referèndum, pactat o no, és una gran pista d'aterratge per als 'comuns'»

El diputat de Junts pel Sí planteja que la fase ciutadania del procés constituent es podria celebrar entre el referèndum i les eleccions constituents, cas que s'imposi el sí | Lloa la transversalitat del procés i afirma que "sense aquestes petites batusses [amb la CUP], no seria possible fer el camí cap a la independència" | Lamenta la gestió dels refugiats a la UE: "Diuen que la política i l'economia són pendulars. Si és així, el pèndol està tan a l'extrema dreta que potser trencarà el vidre"

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=r4fUt5IKNvQ>

Amb gairebé 70 anys i fregant els deu fora dels escenaris, Lluís Llach (https://twitter.com/lluís_llach?lang=ca) (Girona, 1948) gaudeix de nou com a cara pública, aquest cop com a diputat de Junts pel Sí. Pateix especialment els moments complicats viscuts des del 27-S, però ara es mostra optimista que es complirà el full de ruta cap al referèndum. Tot i això, precisament pel seu perfil carismàtic i poc polític, centra la seva activitat sobretot com a conferenciant (<http://www.naciodigital.cat/noticia/124260/lluís/llach/predicador/proc/ma/incansable/laura>), per mantenir els ànims a una ciutadania independentista a qui considera que determinats mitjans intenten minar la moral, quan magnifiquen les divergències en el bloc sobiranista. Sigui com sigui, també trepitja quasi cada dia el Parlament i està perfectament connectat amb l'actualitat.

- Fa un any va arrencar la legislatura. La preveia tan convulsa?

Sí, he comptat des del principi en que fer un procés cap a la independència no ha de ser gens fàcil. Estem intentant una experiència políticament única i quasi exclusiva i, a més, tinc 70 anys i conec l'estat espanyol, els seus reflexos, condicionants i poder. També sabia que aquest procés el fem gent molt diferent i això és un patrimoni. I mantenir-li implica dificultats, a mesura que avança la legislatura.

"JxSí vam renunciar a la coherència ideològica per exercir la coherència del camí cap a la independència.[...] En canvi, la CUP van a les eleccions des d'un manteniment de puresa o coherència ideològica"

- Alguns anàlisis preveien que potser hi hauria més tensions entre CDC i ERC, i en canvi les dificultats han estat quasi només respecte la CUP.

- Junts pel Sí va fer unes renúncies d'inici que tots els que en formàvem part coneixíem i, contra el que alguns mitjans -sobretot els unionistes- han volgut explicar, no ha grinyolat mai. Vam renunciar a determinats paràmetres ideològics, i els independents que vam entrar de diferents àmbits en som el símbol. Vam renunciar a la coherència ideològica per exercir la coherència del camí cap a la independència. Què passa? Que la CUP no entra en aquestes condicions i participa a les eleccions sense haver renunciat a cap paràmetre ideològic. El nostre mandat és, per damunt de tot, fer el camí de la independència mirant que el dia a dia sigui possible i afavorint la gent que ha sortit més malmesa de la crisi. En canvi, ells hi van des d'un manteniment de puresa o coherència ideològica, cosa que crea dificultats i xocs, i tots sabem que hi hem de conviure i mirem de gestionar-ho. A vegades, els que mirem de ser més comprensius ens hem de prendre pastilles, com amb la no aprovació dels pressupostos del 2016, però aquesta gran dificultat és el nostre gran patrimoni.

Lluís Llach, diputat de Junts pel Sí. Foto: Adrià Costa

- No dificulta el camí a la independència?

- Sense aquestes petites batusses, no seria possible fer el camí cap a la independència. I a tot això se li ha d'afegir que estimem els comuns i hi coincidim en moltes coses, i pensem que poden aportar molt al procés que vivim. Per tant, hem de conviure amb aquestes ganes de formar complicitats amb un altre grup que, en paràmetres d'antiga política, serien adversaris i, en paràmetres de política necessària, ens hem de conquerir i seduir els uns als altres. Quan mires bé les idees i molts objectius, resulta que el 70% o 80% està en comú, tot i que ens separen qüestions d'estratègia o tàctica, o d'egolatries no satisfetes. Hem de llimar-les, durant la legislatura,

i crec que anem bé. Aquest procés d'eixamplament s'aproxima.

"Estic convençut que s'aprovaran els pressupostos. Per això, quan algú em pregunta què faria si això no passés, dic que me n'aniria. No tindria sentit seguir"

- Aquest discurs, però, se'n pot anar en orris la setmana vinent en funció del que passi al consell polític de la CUP [l'entrevista es va fer el dilluns previ al consell polític dels anticapitalistes].

- Estic convençut que s'aprovaran els pressupostos. Per això, quan algú em pregunta que faria si això no passés, dic que m'aniria (<http://www.naciodigital.cat/noticia/123862/lluis/llach/dimitira/si/no/aproven/pressupostos>) . No tindria sentit seguir, sobretot la gent que hem renunciat als paràmetres personals per fer la independència. El procés s'atura, si no hi ha pressupostos. No per qüestions de fidelitat republicana o de bon govern democràtic, sinó perquè en ells hi ha incloses les matèries amb què hem de treballar. Estructures d'estat, acció exterior, referèndum... No entenc perquè la gent es va sorprendre quan ho vaig dir.

- Algunes veus opinen que, si no hi ha pressupostos, es podria reeditar Junts pel Sí en unes noves eleccions, esperant que la CUP sigui menys rellevant.

- A casa nostra ningú vol eleccions.

- Però, i si no hi ha pressupostos...?

- Si no n'hi ha, és un altre plantejament, tornem a l'autonomisme i a les maniobres autonomistes. I en aquest aspecte, jo no m'hi veig.

Lluís Llach. Foto: Adrià Costa

- Així, si no hi ha pressupostos i es convoquen eleccions...

- Però és que n'hi haurà! A mi m'encanta especular, un cantant és el que fa per guanyar-se la vida, jo havia especulat molt a les cançons, però és que hi haurà pressupostos.

- La ciutadania no està preparada per un altre cop?

- Però és que no ho ha d'estar. Hi haurà pressupostos. O si dieu que no n'hi haurà, adjunteu un Trankimazin a la notícia -en digital costarà-. No em feu parlar de coses que no crec. Donarem la cara? Sí. Correrem riscos? Sí, com tot un expresident que haurà d'anar a ser jutjat el 6 de febrer (<http://www.naciodigital.cat/noticia/123798/entitats/sobiranistes/obren/espai/inscripcions/convertir/judici/9-n/protesta/massiva>) per permetre votar a més de dos milions de persones. Inaudit a Europa i en democràcia.

"És normal que es maximitzin les contradiccions, per motius econòmics o polítics. Desmoralitzar la gent és l'acció més rendible per part de l'unionisme"

- No hi ha certa sensació entre la ciutadania que es parla més de qüestions del dia a dia, del full de ruta, de si hi haurà pressupostos, que realment de si es fa camí?

- Hi ha molta gent, molts grups polítics i molts mitjans interessats en desvirtuar o desconcentrar l'atenció de la gent. Quan és més important el pet que faci el president i no la direcció del que estem fent... Són interessos concrets, legítims, i ho fan molt bé. Ara, no em sotmeti a aquestes coses, no em vull condicionar a aquests comportaments! És normal que es maximitzin les contradiccions, per motius econòmics o polítics. Desmoralitzar la gent és l'acció més rendible per part de l'unionisme i tot el que hi ajudi és un terreny adobat. El positiu és que, malgrat totes les derivacions, el que va començar al carrer continua, i amb una força molt persistent en el temps i d'una gran dificultat. Malgrat tot això, tot segueix endavant, perquè en el carrer no s'ha afeblit gens la crida a un canvi de llibertat, de democràcia i de país. Si no, estaríem perduts.

- El carrer s'haurà de tornar a expressar?

- Segur.

Lluís Llach, diputat de Junts pel Sí. Foto: Adrià Costa

- Contra la judicialització? Perquè es faci el referèndum...?

- Segur. És la vàlua important. És important que hi hagi un Parlament i un Govern independentistes, però, si no hi ha la força que ho ha motivat, no té sentit. Nosaltres estem com a delegats d'aquesta voluntat i continuem el camí perquè sabem que hi ha la voluntat al carrer i volem que es pugui expressar com ho fan en els països normals i democràtics, votant.

- Un dels deures que es varen posar, en la comissió del procés constituent que va presidir...

- Vaig presidir accidentalment. Em toca el voraviu de l'emoció, que és Muriel Casals. Jo no era una persona idònia per presidir aquella comissió. Ho era ella i, en la seva absència, algú va pensar que jo podria omplir aquell buit, el qual no es pot omplir de cap manera.

- En tot cas, les conclusions de la comissió, que han dut Carme Forcadell a declarar...

- Veig que tothom acaba accidentat per culpa meva! M'agradaria ser més solidari...

"[El judici a Forcadell] és molt bo, està creant un petit abisme entre els països democràtics europeus respecte l'estat espanyol que ja s'ho faran"

- Li agradaria que l'inhabilitessin?

- No ho sé, és d'aquelles coses il·lògiques... Suposo que tothom és conscient del desgavell democràtic que implica que, fins i tot en una democràcia afeblida com l'espanyola, una presidenta del Parlament vagi a judici per permetre debatre allò que el reglament ens permet. Em sap greu per la Carme, però és la demostració que no parlem només d'alliberament de país, sinó de democràcia. I això és molt bo, està creant un petit abisme entre els països democràtics europeus respecte l'estat espanyol que ja s'ho faran. Hi ha hagut un seguit reaccions inesperables fa només un any que, sense aquestes bajanades del Tribunal Constitucional, serien impensables.

Entrevista a Lluís Llach al Parlament de Catalunya. Foto: Adrià Costa

- En tot cas, en aquelles conclusions incorporaven una fase ciutadania del procés constituent, amb un Fòrum Social Constituent, abans de les lleis de desconexió. Hi serem a temps d'implementar-lo, en els sis mesos que queden?

- Tot això queda fortament condicionat per l'aparició del referèndum, que no hi era en el nostre programa. Encabir-lo distorsiona planificacions precedents. La no aprovació dels pressupostos del 2016 ja va bloquejar el procés constituent fins l'octubre, i ara la importància del referèndum és tan preeminent que cal adaptar aquest procés constituent. Confio que es trobarà una solució bona que ara desconec, parlo només com a expresident d'una comissió d'estudi, però estic segur que es farà i s'intentarà fer molt bé. No puc parlar més, només tinc petits indicis. O en diria indicis confirmats, però no puc parlar més que això. Ara, es farà un procés constituent que, per sentit comú, s'hauria de començar a preparar aviat i segurament s'hauria d'entrar en plena ebullició constitutiva a partir del sí al referèndum, si és que hi és.

- La fase ciutadana o de redacció?

- La fase ciutadana. En teoria, per sentit comú, després del sí s'hauria de declarar la independència i convocar unes eleccions constituents. En aquest període [entre el referèndum i les eleccions constituents], i que després encara es podria perllongar, segons la fórmula que es trobi, podria tenir lloc la fase de participació col·lectiva. Però això ho ha de decidir la gent que ho ha de decidir.

"El referèndum, pactat o no, és una gran pista

d'aterratge per tota la gent que estigui per les sobiranes i la república"

- Aquest procés constituent no havia de ser la pista d'aterratge per als "comuns"?

- La pista del referèndum encara és més ample i llarga. Tant que permet una aprovació conjunta de Junts pel Sí i Catalunya Sí que es Pot per primer cop en aquest aspecte. Jo no em queixaria gens, tot i ser l'expresident de la comissió del procés constituent. El referèndum, pactat o no, és una gran pista d'aterratge per tota la gent que estigui per les sobiranes i la república. Tot i això, si al final hi ha un referèndum, tota persona haurà d'estar confrontada en el sí o en el no, més enllà del que diguem les testes diputades o no diputades.

Lluís Llach. Foto: Adrià Costa

- Tot i això, confia que els "comuns" acabin donant suport al referèndum, pactat o no?

- En coherència amb el que creuen, poden aportar moltíssim, tenen una visió molts cops renovada de la política i són necessaris. El camí se'ns ajuntarà. Poc a poc, les coses trobaran el seu lloc. En funció de com vegin que actua l'estat espanyol, se n'adonaran que la reivindicació de les sobiranes, sense una sobirania d'estat, és molt difícil de defensar. En realitat, ja s'estan trobant espais comuns. Són senyals que van en punts de col·laboració ciutadana que fan camí de sentit comú. Com que no preveig canvis especials, tot això s'acabarà conjuminant.

"La república que farem serà beneficiosa per a tots i

després aquest país decidirà les tendències ideològiques que predominaran"

- Més enllà dels "comuns", quins deures s'ha de posar l'independentisme d'aquí al setembre, per eixamplar la base social?

- Alguns partits ja s'han posat amb les campanyes del referèndum, altres ho faran aviat, i tots plegats hem de fer un esforç d'entesa, d'irradiació, de perquè farem una república, que no la farem per qüestions culturals o identitàries. El que ens fa trempar -i espero que sigui permès dir-ho a un diputat de 70 anys- és el futur, i aquí és on ens hem de trobar gent d'esquerres, de més esquerrres, de centre, de dretes... La república que farem serà beneficiosa per a tots i després aquest país decidirà les tendències ideològiques que predominaran. És el patrimoni més gran que tenim i el que explica que hàgim passat d'una minoria a tots els que som. I això té una força enorme, per això ens miren tots els sociòlegs, politòlegs i totes les cancelleries d'Europa, i estem a totes les taules de tots els ministres, tots els presidents i tots els parlaments d'Europa. Tenim un poder meravellós, que tenim un futur pel que lluitar que ens anima i fa trempar.

- Una Europa que actua com actua amb els refugiats o Grècia acabarà ajudant?

- A mi, Europa m'avergonyeix. Sóc europeïsta amb condicions. Ara, pensar que Europa no perdrà els paràmetres democràtics en què viu també ho crec. La política internacional s'ha complicat molt, més amb l'arribada de Donald Trump, fins que sapiguem fins on arriba la seva histèria i la seva diarrea mental. Però confio que els estats europeus i demòcrates seran sensibles a un mandat democràtic nascut d'un referèndum. A banda, tenim altres trumfos que caldrà usar quan tinguem aquest mandat, com la nostra viabilitat econòmica, el nostre mercat, el fet de ser un dels quatre pols econòmics d'Europa... Primer tinguem el mandat i després parlarem de democràcia, de valors i d'interessos.

"Europa es troba en un atzucac de difícil solució, potser perquè d'inici es va enfocar malament. El projecte socio-polític es va enfocar com un projecte d'egoisme econòmic i conveniència de mercat"

- Com s'explica que Europa estigui gestionant la crisi dels refugiats com ho està fent?

- Com a projecte, Europa es troba en un atzucac de difícil solució, potser perquè d'inici es va enfocar malament. El projecte socio-polític es va enfocar com un projecte d'egoisme econòmic i conveniència de mercat. I el mercat s'ha complicat molt i el projecte no respon bé a les qüestions socio-polítiques, ja que s'ha construït en base a l'egoisme dels estats, no s'ha creat una consciència de conveniència ciutadana europea -tothom defensa allò seu, no només Le Pen, també Hollande-. Les escenes que es veuen a Grècia són un escarni. D'una altra naturalesa, però fan recordar escenes terrorífiques dels anys 40. Com ho solucionarem? Jo encara confio que hi hagi una resposta ciutadana. Diuen que la política i l'economia són pendulars. Si és així, el pèndul està tan a l'extrema dreta que potser trencarà el vidre. Però confio que sabrem reaccionar, fer canviar les coses, donar alternatives al populisme descarat de la dreta. Vénen moments difícils i, com sempre que n'hi ha, nosaltres aixequem el dit i diem: "Ep, sóc aquí!".

Lluís Llach. Foto: Adrià Costa

- Tornant enrere, com ha viscut aquest any de diputat?

- Apassionat. Conjugant en tots els temps el verb que m'ha mogut tota la vida, el d'aprendre, tot i que estic en una edat en què potser no em toca. Sóc partidari que l'ésser humà ha d'aprendre tota la vida, fins i tot a morir. És un privilegi col·laborar no només amb el somni que hagués pogut tenir, sinó també amb una pulsio tan viva i majoritària entre la ciutadania. Mirant d'ajudar com puc.

"Ens van amenaçar amb una sanció com la de l'ANC i Òmnium si usàvem la base de dades de les 115.000 persones de la candidatura"

- Va entrar a formar part de quatre comissions...

- Sí, però nosaltres formàvem part d'una gran candidatura de 115.000 persones que teníem compromeses a través de la tecnologia. Ara bé, l'ANC i Òmnium van haver de pagar 440.000 euros de multa (<http://www.naciodigital.cat/noticia/98512/multa/440000/euros/anc/omnium/cultural/gigaenquesta>) per l'ús de les seves bases de dades, i a nosaltres també ens van amenaçar i vam haver de tallar aquest recurs de comunicació [tot i que van intentar esquivar l'impediment (<http://www.naciodigital.cat/noticia/115894/jxsi/reconvertira/115000/candidats/27-s/activistes/proc/constituent>) , sense èxit]. Llavors, jo vaig dir que, potser com a persona més avesada a parlar amb la gent, em podia dedicar a això, per anar a explicar què fèiem. Per això, se'm va treure de totes les comissions i se'm va deixar només a una [la d'Agricultura].

- Li agrada més la feina comunicativa?

- Estic més preparat per veure'm amb la gent i parlar i explicar el que volem fer. Em sento més útil. Jo sempre he dit que estic aquí pel que serveixi.

Lluís Llach Foto: Adrià Costa

- Deia que venia a fer de *florero*, però deu ser el *florero* que es mou més de Catalunya.

- Sí, però arribo als llocs, la gent veu un diputat que coneixia, que fa bona flaire, i jo em sento bé.

- I veu la gent amb força i ganes?

- Sóc bastant realista, a mi em va ve a veure la gent que està bastant convençuda. No ho dic com una cosa de poc valor, perquè crec que la meva feina és precisament ajudar a persistir els més de dos milions de convençuts. Com que hi ha tants interessos en desanimar-los, tot el que jo pugui fer jo ho faig encantat.

"En aquell moment terrible [de no aprovació dels pressupostos del 2016], [...] el lideratge de Puigdemont va ser fantàstic, perquè va tenir una reacció de tall republicà i demòcrata, arrelat a les tradicions democràtiques d'Europa"

- En moments com la no aprovació dels pressupostos del 2016, dir-li a la gent que tot això anirà bé devia costar.

- Sí, però a Junts pel Sí aquesta força no va fallar mai, entre altres coses perquè té un lideratge extraordinari de Puigdemont, Junqueras i el grup parlamentari que fa que tot això sigui més fàcil. En aquell moment terrible, sobretot per als que volem ser d'esquerres -jo he tingut massa privilegis per definir-me com a persona d'esquerres, sempre he dit que intento ser d'esquerres-, el lideratge de Puigdemont va ser fantàstic, perquè va tenir una reacció de tall republicà i demòcrata, arrelat a les tradicions democràtiques d'Europa. En aquella tarda que havíem de sortir desmoralitzats, quan ell va dir "moció de confiança", a Junts pel Sí vam dir "continuem, seguim". En aquest lideratge hi pots ajuntar el Romeva, la Bassa, el Comín... Contràriament al que s'ha volgut que es pensi, no hi ha hagut grinyolades a Junts pel Sí, hi hagut força i determinació.

- Trobava a faltar l'escalf de la gent?

- En això he estat un privilegiat. El cantó humà de l'escalfor sí, però ho pot substituir per la comunicació amb la gent. Ajudant alguna genteta al Senegal, obrint una biblioteca o portant 40 ordinadors jo ja estava satisfet. I el cantó egòlatra ja el tinc molt cobert, no m'hauria mogut ni un pam.

Lluís Llach i Roger Tugas, en un moment de l'entrevista. Foto: Adrià Costa